

Tema 4 **Model de disseny**

Maria Salamó Llorente

Disseny de Software

Enginyeria Informàtica

Facultat de Matemàtiques, Universitat de Barcelona

PART 3. Finalitzant el disseny (pas previ a la codificació)

4.4 Diagrama/es de classes

4.5 Visibilitat

- Per atribut
- Per paràmetre
- Local
- Global

4.4 Diagrama/es de classes de disseny (DCD)

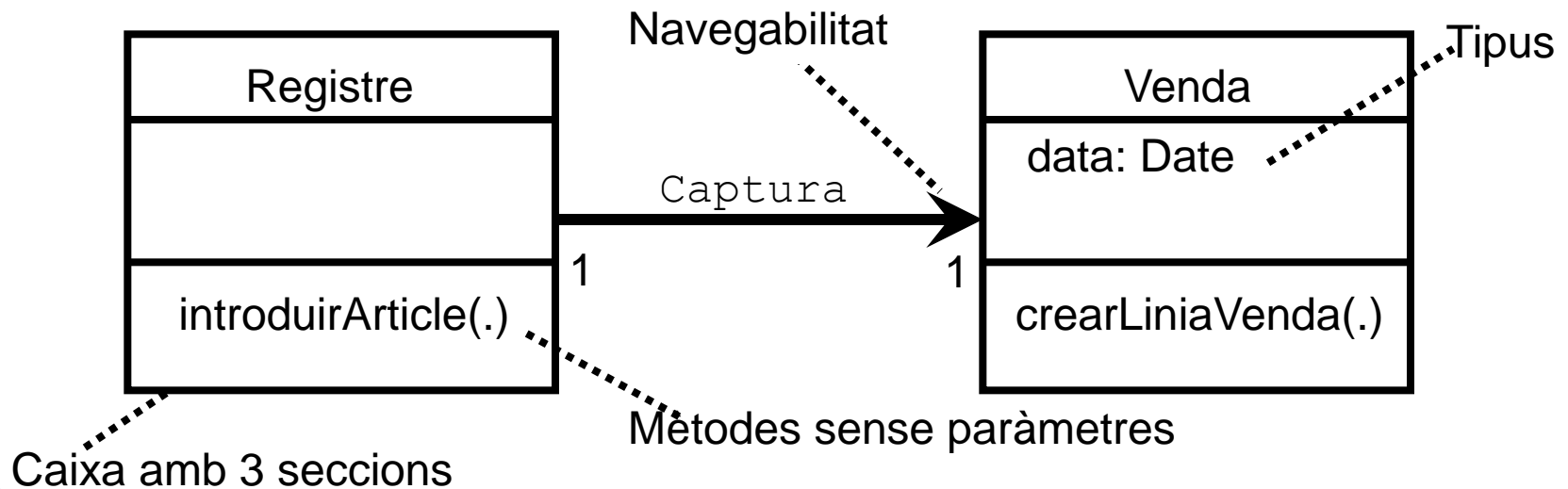
Definició i components

Què és?

Un **diagrama de classes de disseny** (DCD) il·lustra les especificacions per classes software i interfícies en una aplicació

Aquest diagrama es desenvolupa en paral·lel amb els diagrames d'interacció

Components

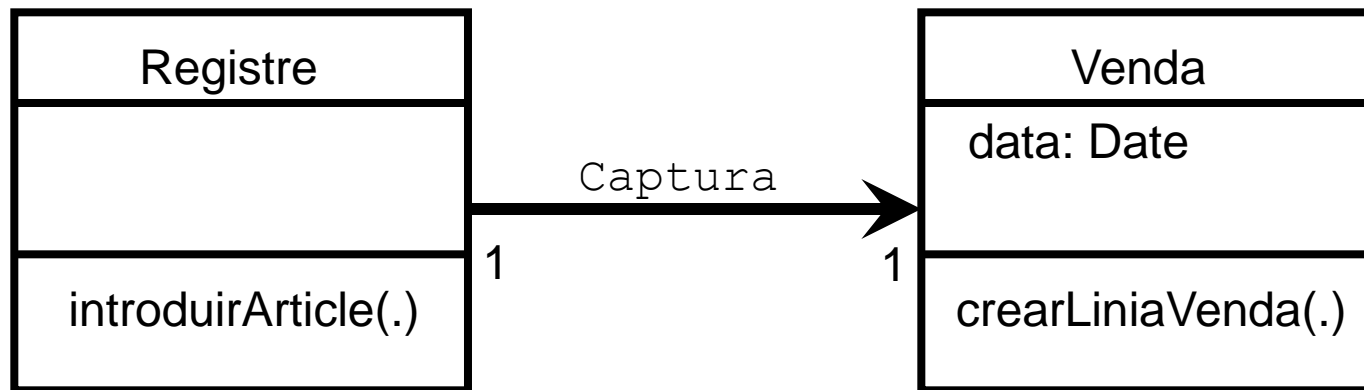

Diferència entre models

Model de Domini (classes conceptuals)

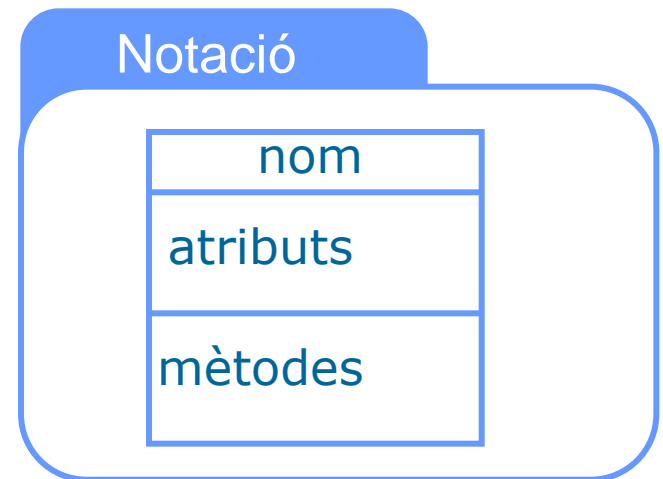
Model de Disseny (classes software)

Contingut del DCD

Comprèn:

- Classes, associacions i atributs
- Interfícies amb les seves operacions i constants
- Mètodes
- Informació sobre els tipus dels atributs
- Navegabilitat
- Visibilitat
- Dependències

Passos per crear un DCD

- Pas 1. Identificar classes i il·lustrar-les
- Pas 2. Afegir els noms dels mètodes
- Pas 3. Afegir informació de tipus i visibilitat (inclou atributs i paràmetres)
- Pas 4. Afegir associacions i navegabilitat
- Pas 5. Afegir relacions de dependència

Pas 1. Identificar classes

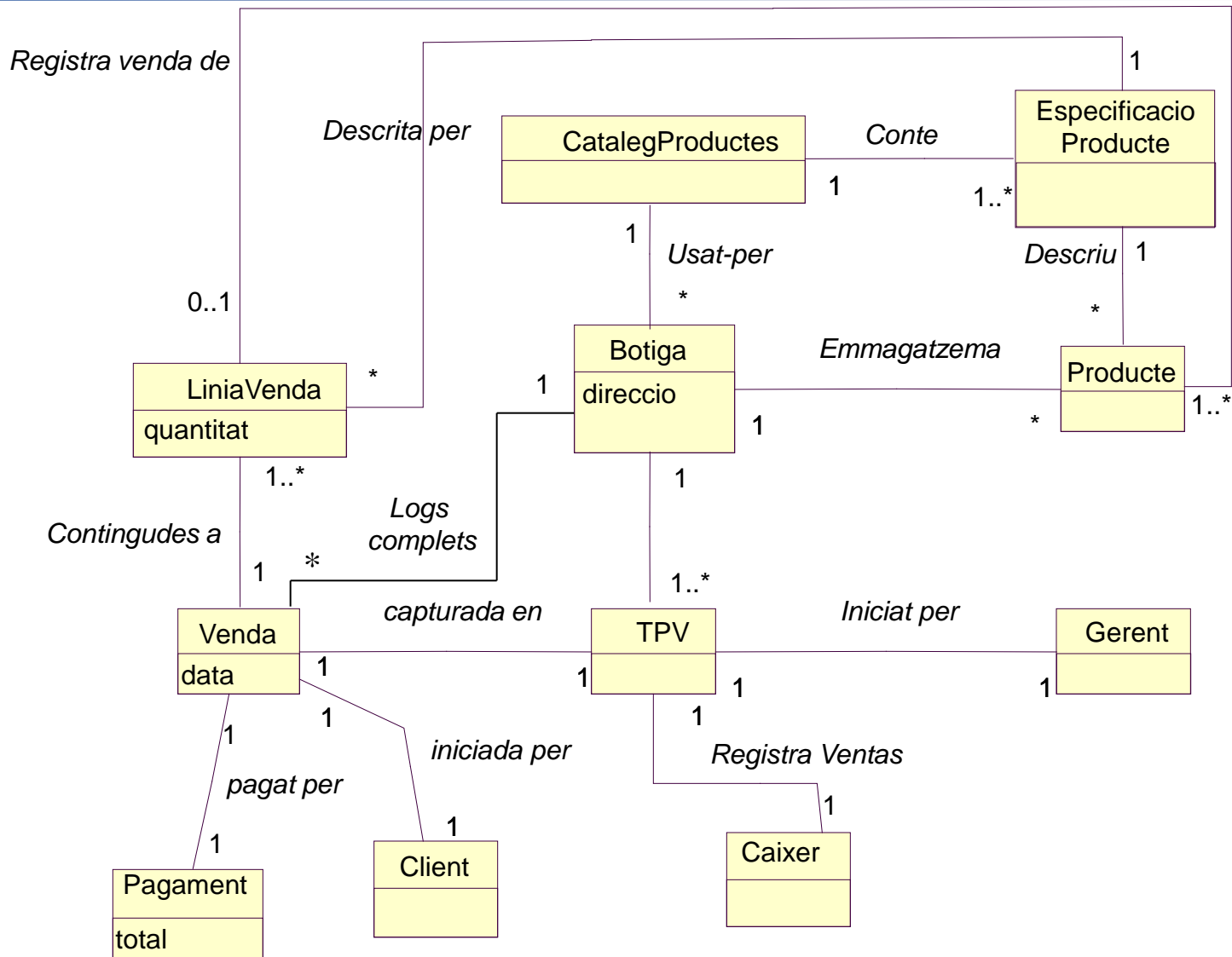
Pas 1. Identificar classes i il·lustrar-les

Passos:

1. Trobar classes fent un recorregut als diagrames de seqüència i llistant les classe que apareixen en ells
  2. Dibuixar un diagrama de classes per les classes trobades, incloent-hi els atributs identificats per aquestes classes en el model de domini
- ❶ No totes les classes de domini es convertiran en classes de disseny

Exemple model domini TPV

Exemple

Classes identificades en el Terminal Punt de Venda

LiniaVenda
quantitat

CatalegProductes

Especificacio Producte

Venda
data

Botiga
direccio

Producte

Pagament
total

Client

TPV

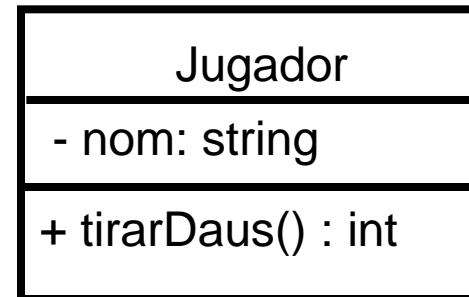
Caixer

Gerent

Pas 2. Afegir els noms dels mètodes

- **Pas únic:** Trobar els mètodes inicialitzant els diagrames d'interacció.

Exemple: Si en algun diagrama de seqüència, el missatge *tirarDaus()* és enviat a una instància de la classe *Jugador* llavors la classe *Jugador* haurà d'incloure un mètode *tirarDaus()*

Pas 2. Afegir els noms dels mètodes

Aspectes rellevants

- El missatge ***create***. Els constructors i destructors normalment no apareixen en el diagrama
- **Mètodes d'accés** a atributs (setter/getter). Habitualment s'omet
- **Missatges a multiojectes**. No s'han d'afegir
- Sintaxis depenent del llenguatge. Mantenir el format UML fins que es realitzi la conversió en el codi

Exemple

Alguns dels mètodes identificats en el problema del TPV

LiniaVenda
quantitat
calculaSubTotal()

CatalegProductes

Venda
data : date
afegeixLiniaVenda(...) realitzaPagament(...) calculaTotal ()

TPV
afegeixVenda (...)

Pas 3. Afegir informació de tipus i visibilitat

- Es pot afegir informació dels tipus dels atributs, paràmetres i valors de retorn dels mètodes
- Si el diagrama es crea per a una eina CASE (com EclipseUML, Rational Rose o ArgoUML) amb generació automàtica de codi, s'han d'indicar de forma exhaustiva tots els detalls
- Si el diagrama es crea per a que altres desenvolupadors puguin llegir-lo, un excessiu nivell de detall pot impactar negativament la facilitat de comprensió del diagrama (tot i que és preferible passar-se a quedar-se curt)

Exemple

Alguns dels mètodes identificats en el problema del TPV

LiniaVenda

- quantitat: int
+ calculaSubTotal(): double

CatalegProductes

Venda

- data : date
+ afegeixLiniaVenda(...)
+ realitzaPagament(...)
+ calculaTotal () : double

TPV

+ afegeixVenda (...)

Notació:

- atributs privats
- mètodes de servei públics
- mètodes de suport privats

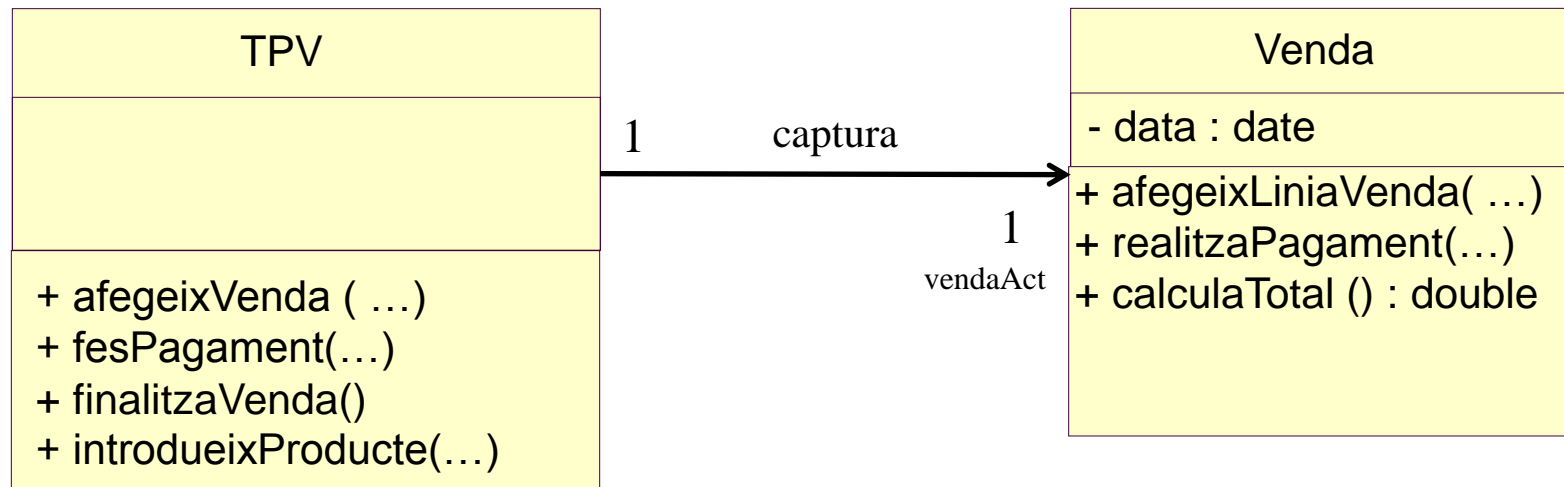
Pas 4. Afegir associacions i navegabilitat

- **Navegabilitat:** és una propietat d'un rol d'una associació que ens indica que és possible navegar unidireccionalment d'objectes de l'origen a objectes del destí segons la direcció indicada per la fletxa
- En el DCD cada rol es pot decorar amb una fletxa de navegabilitat. Per a la majoria de les associacions és molt important indicar la navegabilitat
- La navegabilitat indica també visibilitat. Habitualment, visibilitat per atribut

Exemple

Exemple de navegabilitat i visibilitat

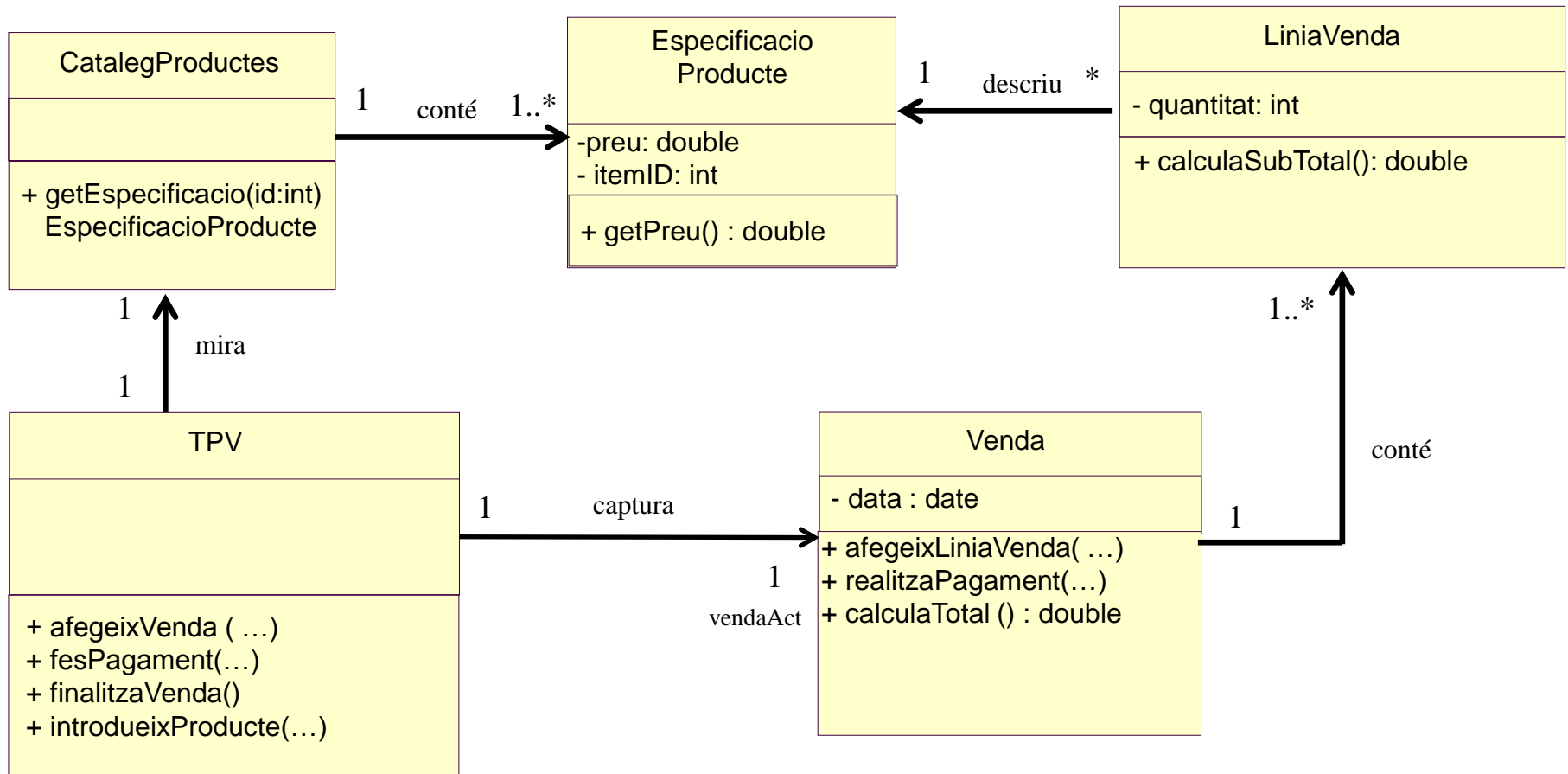

Pas 4. Afegir associacions i navegabilitat

- Només s'han d'incloure en el DCD les associacions requerides per satisfer la visibilitat i les necessitats de memòria indicades pels diagrames d'interacció
- Situacions que suggereixen la necessitat d'incloure una associació amb navegabilitat d'A a B:
  - A envia un missatge a B
  - A crea una instància de B
  - A necessita mantenir una connexió amb B

Exemple

Associacions i navegabilitat en una part del Terminal Punt de Venda

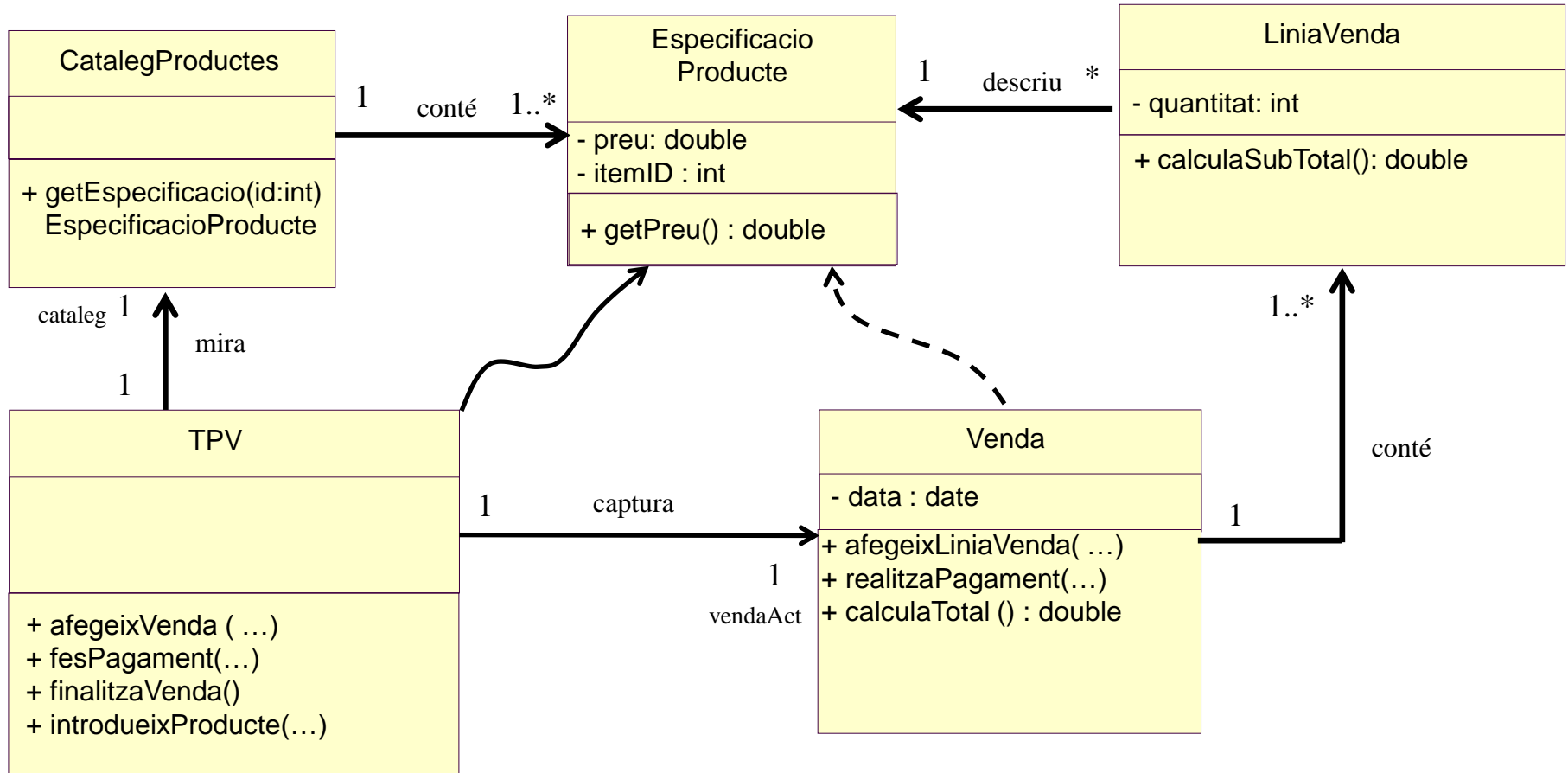

Pas 5. Afegir relacions de dependència

- UML inclou una relació de dependència genèrica que indica que un element de qualsevol tipus (classes, casos d'ús, etc.) té coneixement d'un altre
- En els DCD pot ser molt útil representar visibilitat entre classes que no siguin per atribut (si és per atribut s'usa una associació), ja sigui paràmetre global o local.

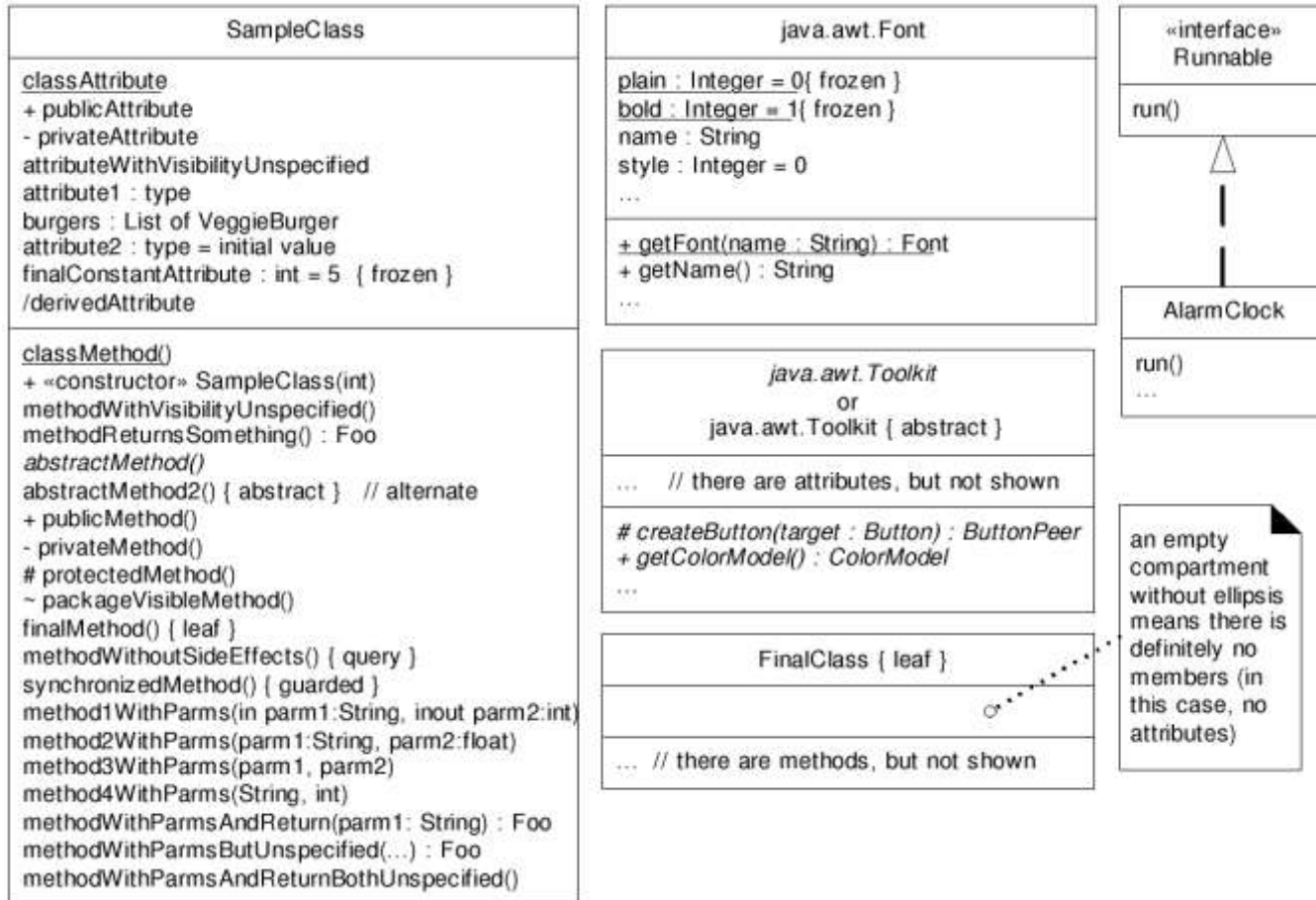
Exemple

Exemple de dependències en el Terminal Punt de Venda

Visibilitat dels membres en UML

Si no s'especifica la visibilitat (private, protected, public) d'un atribut o mètode en UML **no** se li assigna visibilitat per defecte, sinó que queda "no especificada"

Exemple

Visibilitat dels membres en el Terminal Punt de Venda

CatalegProductes
+ getEspecificacio(id:int) : EspecificacioProducte

Especificacio Producte
- preu: double - itemID : int
+ getPreu() : double

LiniaVenda
- quantitat: int
+ calculaSubTotal(): double

TPV
+ afegeixVenda (...) + fesPagament(...) + finalitzaVenda() + introdueixProducte(...)

Venda
- data : date
+ afegeixLiniaVenda(...) + realitzaPagament(...) + calculaTotal () : double

Notació UML per als cossos dels mètodes

NOTACIO UML:

- La implementació d'un mètode es pot mostrar en una nota UML entre claus { }
- Es pot mostrar tant en pseudocodi com en un llenguatge concret

TPV

+ afegeixVenda (...)
+ fesPagament(...)
+ finalitzaVenda()
+ introdueixProducte(id, quant)

```
{  
    EspecificacioProducte spec = cataleg.getEspecificacio(id);  
    vendaAct.afegeixLiniaVenda(spec, quant);  
}
```

```
{  
    public void introdueixProducte(int id, int quant)  
    {  
        EspecificacioProducte spec = cataleg.getEspecificacio(id);  
        vendaAct.afegeixLiniaVenda(spec, quant);  
    }  
}
```


4.5 Visibilitat

Definició i Tipus

Què és la Visibilitat? és la capacitat d'un objecte de veure o tenir referències d'un altre objecte

Com s'aconsegueix la visibilitat des d'un objecte A a un objecte B?

1. **Visibilitat per atribut:** B és un atribut d'A
2. **Visibilitat per paràmetre:** B és un paràmetre d'un mètode d'A
3. **Visibilitat local:** B és un objecte local (no paràmetre) d'A
4. **Visibilitat global:** B és d'alguna manera visible globalment

1. Visibilitat per atribut

Visibilitat per atribut

A té visibilitat per un atribut de B si B és un atribut d'A.
Visibilitat permanent ja que persisteix mentre A i B existeixen

TPV

+ afegeixVenda (...)
+ fesPagament(...)
+ finalitzaVenda()
+ introdueixProducte(id, quant)

```
class TPV {  
    ...  
    private CatalegProductes cataleg;  
    ....  
}
```

```
{  
    public void introdueixProducte(int id, int quant)  
    {  
        EspecificacioProducte spec = cataleg.getEspecificacio(id);  
        vendaAct.afegixLiniaVenda(spec, quant);  
    }  
}
```

2. Visibilitat per paràmetre

Visibilitat per paràmetre

A té visibilitat per paràmetre de B quan B es passa com paràmetre a un mètode d'A.
És una visibilitat relativament temporal ja que persisteix tan sols en l'àmbit del mètode.
Després de visibilitat per atribut és la segona més comú

Venda

- data : date

+ afegeixLiniaVenda(spec: EspecificacioProducte, quant:int)
+ realitzaPagament(...)
+ calculaTotal () : double

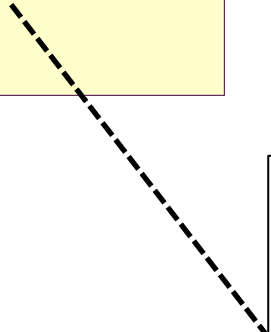
```
{  
    public void afegeixLiniaVenda(EspecificacioProducte spec, int quant)  
    {  
        ....  
        s1 = new LiniaVenda( spec, int);  
    }  
}
```

Transformar visibilitats

Visibilitat per paràmetre a visibilitat per atribut

És comú transformar la visibilitat per paràmetre en visibilitat per atribut

LiniaVenda
- quantitat: int
+ calculaSubTotal(): double


```
{ // inicialitzant un mètode (e.g., constructor java)
public LiniaVenda (EspecificacioProducte spec, int quant)
{
    ....
    especificacioProd = spec ; // el parametre agafa visibilitat per atribut
    ....
}
}
```

3. Visibilitat local

- És una visibilitat temporal, persisteix únicament durant l'àmbit del mètode
- A té visibilitat local d'A quan B és declarat com un objecte local dins d'un mètode d'A
- Formes d'aconseguir visibilitat local:
  - Crear una nova instància local i assignar-la a una variable local
  - Assignar a una variable local l'objecte que retorna la invocació d'un mètode
- És comú transformar la visibilitat local en visibilitat per atribut

Visibilitat local (cont.)

Visibilitat local

Es pot tenir visibilitat local de forma implícita sense assignar l'objecte que retorna la invocació d'un mètode a una variable local.

TPV

- + afegeixVenda (...)
- + fesPagament(...)
- + finalitzaVenda()
- + introduceixProducte(id, quant)

```
{  
  public void introduceixProducte(int id, int quant)  
  {  
    // visibilitat local usant l'assignació de l'objecte que es retorna  
    EspecificacioProducte spec = catalog.getEspecificacio(id);  
    vendaAct.afegexLiniaVenda(spec, quant);  
  }  
}
```

4. Visibilitat global

- És una visibilitat permanent, persisteix mentre A i B existeixen
- A té visibilitat global de B quan B és global a A.
- És la menys recomanable de les visibilitats (crea dissenys amb un alt acoblament)
- La manera més recomanable de tenir visibilitat global és mitjançant l'ús del patró **Singleton**

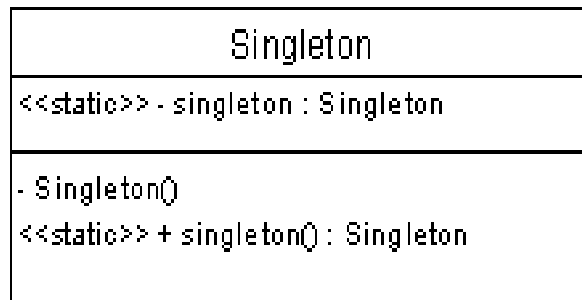

Visibilitat global (cont.)

Visibilitat Global: B és d'alguna manera visible globalment

Visibilitat permanent – persisteix mentre ho fan A i B

El patró de disseny **Singleton**


```

<<static>> + singleton(): Singleton
  if
    singleton = null
  then
    singleton = new Singleton;
  end if
  return singleton;
  
```

Singleton.getsingleton().metode();